

బలహీనుడు

రాత్రి భోజనమయ్యాక జనార్దనరావు ఆరు బయట మంచంవాలిచ్చుకుని పడుకున్నాడు, అంతలో వాళ్ల నాయనమ్మ వచ్చి "ఏరా బనా! అమ్మాయిదగ్గరకు వెళ్లిరావటరా?" అంటూ కాళ్ల ప్రక్క చలికిలబడింది. హతాత్తుగా ఆడిగిన ప్రశ్నకు కొంచెం తబ్బిబ్బయి "యిప్పుడెందుకే" అనేశాడు. "ఎందుకేమిటిరా! ఒక సారి వెళ్లి చూచిరా నాయనా" ఎంతో అనునయంగా చెప్పింది. సానుభూతికూడా ఒక ప్రక్క తొంగిచూచింది. ఆశ్చర్యపోయాడు. ఎందుకోసిగ్గు సెట్టుకొచ్చింది. తన మీదో, భార్యమీదో ఈ సానుభూతంతా తెలియకుండావుంది. యిద్దరమీదానేమో అనిపించింది. అక్కడ తన భార్య బాగానేవుందికదా! ఒకవేళ చూచిరావాలేమో! అక్కడ నుంచి వచ్చి తను సెలరోజులు పయనయింది. అంతా తమాషాగా వుంది. ఏ దెట్టున్నా బామ్మ మాట్లాడుతుంటే కరుణ వుట్టిపడుతుంది. "రేపు మంచిరోజురా; సెల పొడుపుమాడాను! మనవరాలినిచూచిరా" అంటూ తాతయ్యవచ్చి మడతమంచం వాలిచ్చుకొన్నాడు. "సరేలేవే" అన్నాడు జనార్దనరావు. రేపు ప్రయాణం గూర్చి—తన భార్య తనకేవిధంగా ఆహ్వానిస్తుందో తలుచుకుంటూ నిద్దరపోయాడు. మరునాడు వాళ్లమ్మ "అత్తవారింటికి వెళ్లి రారామా? ఇవ్వాళ మంచిదికూడానూ." అన్నది "సరే" అని సన్నాహమవుతున్నాడు. నాయనమ్మవచ్చి "మొన్న వాళ్ల పెట్టిన జరిపంచె, లొచ్చి తొడుక్కోరా! జుమించారలా వుంటావు" అన్నది. తనకు సరిగ్గా పంచెకట్టుకోవటం చాతకాదే! రెండేళ్ల క్రితమెప్పుడో వాళ్ల మేనమామ భార్య కట్టింది. వాళ్లమమ్మగారు పంచెలుపెడితే నడక చేతకాకపోలే గంటమంది విడిచిపెసి సంచీలో తోసేవాడు. నవ్వునచ్చింది. 'అయినా చూద్దాం; బాగులేక పోలే అప్పుడే విడిచివేయవచ్చు' అనుకుంటూ డ్రాయరుపయన జరిపంచె, కట్ బనీను మీద సిల్కు

లాట్నీ-నిలంపుటద్దంముందు తనలో తాను ప్రూహించుకోకముందే "మహారాజు బిడ్డలా వున్నావురా! చెప్పితే వినవుగాని—యింతైనా ఆపంట్లములు మానివేయరా" అంటూ నాయనమ్మ వచ్చింది. తనలోతాను నవ్వుకుంటూ చరచరా చెల్లెలుదగ్గరకు దాదాపు పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్లాడనుకోవచ్చు. ఎలావుందని అడక్కముందే చెల్లెలు "అచ్చంగా మసలి వెళ్లికొడుకులా వున్నావు" అంది. తనకి ఆమాటతో చచ్చినంత పనయింది. వెనక్కుతిరిగి అద్దంముందు నిలబడితే "నిజమే" అనిపించింది. "దానిముఖం, దానికేమి తెలుసు? దానిమొగుడు బక్కగా, బారుగావుంటాడు; అతనికి బావుండదని-నీకు బాగావుండదా? బంగారంలా వుంటేనూ" అంటూ మనువరాలిని నాలుగుతిట్టి విడవొద్దని బ్రతిమాలింది. మళ్లీ చూచుకున్నాడు అద్దంలో. ఈసారి "ఫరవాలేదు — ఏమంత ఆసహ్యంగా లేను!" అనిపించింది, ఎలావున్నా యిట్లాగే వెళ్ళాలనుకున్నాడు. ఈసారి చూచుకున్నాడు. బాగానేవుం దతనకి. అంతలోవాళ్ళమ్మ వచ్చి "బాగానే వుంది పగటివేషం" అంటూ పెదవి విరిచింది. చెల్లెలు కడుపు చక్కలయ్యేటట్లు నవ్వింది. వాళ్ళమ్మకూ తనకూ అసలు అభిప్రాయాలు కుదరవు. అంతలో వాళ్ళ బామ్మ వచ్చి "నోడుమూయ్, ఎవరన్నా నవ్వుతారు" అంటూ గద్దించింది కోడల్ని. అలాగే ప్రయాణానికి సన్నాహమయ్యాడు; వాకిట్లో నల్లపిల్లి ఎదురైంది. చివుక్కుమంది లేత మనస్సు. చుట్టూ తిరిగిపోయినట్లుం దతనకి. కళ్ల తెరిచే ఎటూ చూడకుండా బయలుదేరాడు. పిల్లినేమో తిట్టుకున్నాడు. చచ్చినట్లు నాలుగు మైళ్ళు బస్సుదగ్గరకు చేరుకొనేప్పటికి చూపు మేరలో బస్సు కదలబోతోంది. "చచ్చారా దేవుడా" అనుకుంటూ — పరుగెడదామంటే ఈ బట్టలతో చూసే నవ్వుతారేమోనని జిక్కి మామూ

లుగా నడవసాగాడు. పరుగెడిలే అందుతుంది మరి. బస్సు బయలుదేరింది. అదృష్టవశాత్తూ ఎందుకో బస్సు ఆగటం-టిక్కెట్టు దొరకటంతో మనస్సు మదుటపడింది. వెధవ నమ్మకాలనుకున్నాడు. యింటిముందు స్లి గుర్తొచ్చి నాయనమ్మ ఆగి వెళ్ళమంది. తను అటువంటివే పట్టించుకోడు. తను చేసిన పనికి తనే గర్వపడ్డాడు నిజంగా స్లి అని ఆగితే ఈ బస్సు దాటిపోయేది పూర్తిగా - మళ్ళీ మూడుగంటల తర్వాతగాని బస్సు లేదమోన్నాడు.

సాయంకాలం ఆయనరికి మధ్యలో రెండు బస్సులు మారి బస్టీ చేరుకున్నాడు. అక్కడనుంచి వాళ్ళ త్వారూరు అయిదుమైళ్లు. కారురూటు వుంది సాయంకాలమయిలే దగ్గరటిక్కెట్టివ్వరు. "బస్సుస్తాండు" అంతా కిటికీలూడుతుంది ప్రయాణీకులతో కళకళలాడుతుందికూడా—పువ్వులు, పళ్లె, పుస్తకాలు వింతవింత వస్తువులతో...తను నడవలేకపోతున్నాడు. అంతా తననే చూస్తున్నారనుకుంటున్నాడు. పక్కవాళ్ళ చూస్తారు నిజమే. వింతగావుంటే, మరి చూస్తారు. కొత్తగానడిస్తే అంతా చూస్తారు. అంతపని అయిందనుకుంటున్నాడు. అనుకుంటున్నారనే భయంతో నిలుపునా ప్రయోగిస్తున్నాడు. వెధవపంచె! ఒకప్రక్క క్రిందికి పడుతుంది చెంగు. అది నర్తకొనేటప్పటికి రెండవ వైపు నేలకాస్తూంది. మరోప్రక్క ప్రేక్షకుల తీవ్ర వీక్షణాలు, ముందుకు అడుగువేయలేడు. నిలబడదా మనుకుంటూంటే నడుస్తూన్నాడు; నడుద్దామనుకుంటే నిలబడిపోతున్నాడు. వాళ్లంతా అతన్ని హాస్యంగా చూస్తున్నారనుకున్నాడు. ఇంకేముంది గుండె బ్రద్దలవుతుందా అనిపించింది. ఎదురొమ్మ పనిపోతుంది. తలదించుకుపోయింది. నుంచున్నాడు స్థంబంచాటుగా "హా! సర్కి నుంచో చాలి" అనుకున్నాడు. ధైర్యంతో నుంచున్నాడు. నిలొచ్చడం కూడా చాలాబాధగా, బరువుగా వుండతనికి నిలువలేకపోతున్నాడు.

బస్సు కనిపెట్టడానికి పదినిమిషాలు పట్టింది. యింతకే ఆసలది ఎదురుగుండానే దివాళా తీసి నట్లు ఖాళీగావుంది. ఒక్కడు కూడా లేడు బస్సులో. అంతలో "1955 కేలండర్స్ కేలండర్స్" అంటూ ఎదురుగా నిలబడి ఎగాదిగాచూసి ఒకటి వాగుడు. తననే అడుగుతున్నాడనుకున్నాడు.

బస్సుదగ్గరకు వెళ్ళిపోయేవాడు ఆగిపోయాడు— "వీడికిబడిసి వెళుతున్నాడు." అనుకుంటారేమోనని వాడింకా కదలలేదు. వాడు చిరునవ్వుతో దగ్గరకొచ్చి "ఏమండీ రకరకాల నవల్స్ వుండయి— పగటిచుక్క, రేచుక్కలాంటి పుస్తకాలాడి. పొదలో గునగునలు—పెదిమవిరుపులు—విరహవేదనలు చాలావుండయ్యింది." అంటూ అదోరకంగా చూచాడు. ఓరి వీడిదుంపతెగ! కాలం డర్ను అన్నాడు యివన్నీ ఎక్కడివి, వీడిచేతిలో అనుకుంటూ వాడిచేతిమీదికి మరలించాడు దృష్టిని లను. "పుస్తకాలు ప్రక్కకొట్టాలో వుండయ్యింది! ఒకసారి దయచేస్తారా?" అంటూ జవాబుకై ఎదురుచూచాడు. వెధవ! చనువిస్తే లాక్కెల్లే టట్టున్నాడు! అనుకుంటూ "అక్కరలేదు లేవయ్యా! కావాలంటే వచ్చేవాళ్ళెక్కి!" అంటూ లేనికోపాన్ని తెచ్చుకున్నాడు. వాడు దగ్గరకొచ్చి తలగోక్కుంటూ సెమ్మదిగా "కొక్కరము, జీవిత రహస్య పరిశోధనలు మొదలైనవి వున్నాయండీ. రండొక్కసారి కోప్పడక" అన్నాడు వినయంగా. ఎక్కడ దొరికాదురావాడఅనుకొని "అవసరంలేదు లేవయ్యా?" అంటూ గట్టిగా అరిచాడు. ప్రక్కనున్న సమవయస్కుడు పాంటు, షర్టుతోవుండి పక్కన నవ్వాడు. వాడిని చూసో తనను చూసో అనుకొని, మరి బేజారయ్యాడు. మొఖం వైకెత్తలేకపోయాడు. ఈలోగా వాడు నద్దుకున్నాడు.

కొంచెం సేపాగి తమయించుకొని బస్సుదగ్గరకెళ్ళి "టైమెంతుదండీ బయలుదేరటానికీ?" అన్నాడు, ఒక కాకీచొక్కామనిషిని చూచి. "కండక్టరు లేడులెండి ఆయనా ముప్పావుగంట టైముంది కూర్చోండి ఆ కొట్లో...విప్రా రెళ్ళతారు!. దగ్గరటిక్కెట్టు యియ్యరే! నరే, నే సెక్కిస్తాగా. ఆలా కూర్చోండి" మనస్సు చల్లబడింది. ఫర్వాలేదు. మంచివాడులా వున్నాడు—వీడెవడో క్లీనరులా వున్నాడు! కండక్టరుమోని అవసరార్థానికి "ఏమండీ"! అని సంభోదించాను అనుకొన్నాడు. తన తెలివితక్కువకు, తనకే జాలివేసింది.

కొంచెం స్థాయిచిక్కింది. యిక ఫరవాలేదనుకున్నాడు. చెప్పలు కొంటే బాగుంటుందని ఆలా ఆలా బజారు కెళ్ళాడు. అని నచ్చకపోలే బూట్లు

కొన్నాడు. ప్రక్కనున్నవాళ్ళనుచూచి (తప్పను కొని) తిన్నగా కారుదగ్గరకొచ్చాడు. కొత్తబూట్లు సడిచేటప్పటికి కాళ్లు పుట్టుపడినవి. యీ దుస్తుల మీద కుంటుతూ నడిచే బాగుండదని తట్టేడు బాధతో వోపిగా, సాఫీగా నడిచాడు. దానితో మతీ పెద్దపుళ్ళయినాయి. ముందీబాధ ఎక్కువైంది.

అక్కడే పువ్వుల దుకాణంవుంటే వెళ్ళాడు. దోమల్లా ఒకటి రొద! “వంద బేడం! ఒకటో రకం పూలు.” దగ్గరకు రమ్మంటే, నాదగ్గరకు ఎరిగన్నవాడులా ప్రతివాడు చిరునవ్వు! “ఇదే మన్నా లేలిక వ్యవహారమా?” అనుకుని ముక్కును సూటిగా పున్నవాడిదగ్గరకు వెళ్ళాడు. తన నెవ రన్నా చూస్తున్నారేమో? అత్తవారిపూరునుంచి చాలామంది వస్తారే. ఇప్పుడు వద్దంటే—వీడేమంటాడో? ఎలాగూ కొట్టుముందు నుంచున్నాంగా. చూచేస్తుంటారు. “బదొందలు” అంటూ చేతికందించాడు. బుట్టెడు పొట్టాం అయింది. ఇన్నెవరియ్యు మన్నారో? వాడిసొమ్మేంపోయింది. ఇక వీడితో యుద్ధానికిదిగి లే లాభంలేదు. తియ్యమంటే ఆలస్యమాతుంది. అవి తీసుకుని కారుదగ్గరకు చేరుకున్నాడు. ఇంకా కారు కండక్టరు రాలేదు. కారు ఖాళీగావుంది. అందువల్ల పక్కకొట్టువద్ద నుంచున్నాడు. అంతలో “కేలెండు” వాడు మళ్ళీవచ్చి “బూట్లప్పుడే కొన్నారా బాబుగారూ!” అతనెప్పుడొచ్చాడో తన చూడలేదు. చూస్తే తప్పుకునే వాడే. వదిలిచావడు ఆనుకొని “ఇప్పుడే కొన్నాను” అన్నాడు బెట్టుగా. “ఈ బూట్లు కొన్నారేమండీ, బెట్టుకొనక?...వినా, ఎవరియిస్తుం వాళ్ళదిలే. ధరెంతండీ?”—దరిద్రుడు మళ్ళీ తటస్తవడ్డాడు. వీడికి చెప్పేమిటనుకుని పక్కను తిరిగిప్పటికి ఇందాకటి సమవయస్కుడు సరసనే వున్నాడు. “చచ్చారా” అనుకుంటూ “పదిహేడున్నర!” అన్నాడు. “అబ్బో! చాలా ధరండీ! ఆ ధరకి మంచిబూట్లే వచ్చేవిగా. కొత్తవాళ్ళను చూచి మోసపుచ్చాడు”—అనుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

“పెదవ! కొత్తవాడినిచేసి మోసపుచ్చాడట. కాళ్ళు అంతకన్నా తక్కువకి తెస్తాడేమిటి బోడి!” అనుకుంటూ కారువైపు చూసేసరికి కారు నిడివుంది. అచ్చర్యపోయి తత్తరపాటుతో త్వరగా

వెళ్ళాడు. “కండక్టరు టిక్కెట్టు అక్కడిస్తున్నాడండీ” అన్నాడోకాయన కారులోంచి, స్థలం చూపిస్తూ. తీరాఅక్కడికి వెళ్లేప్పటికి దగ్గర టిక్కెట్టియ్యనన్నాడు.

ఒక్కర్రాడొచ్చి “ఏవూరెల్లారండి! — నే ఇప్పిస్తాగా. ఇక్కడే వుండండి” అంటూవైకి వెళ్ళాడు. అంతకన్నా చేసేది మట్టుకేమంది? బదు నిముషాల్లో కుర్రాడొచ్చి ఒకప్రక్కను నుంచుని వినయంగా “మేం నలుగు రన్నదమ్ములమండి. తండ్రీ చచ్చిపోయాడు. తల్లుంది; గ్రుడ్డిది. తమ్ముళ్ళు ముగ్గురూ మంటి, గడ్డి, చెవిటోళ్ళండీ. వాళ్ళందన్నీ నేనే పోషించాలయ్యా. కాస్తకాఫీ డబ్బులియ్యండి బాబుగారూ!” ఇది పరచ. వళ్ళు మండిదతనికి. సంసారమేమిటి! కాఫీకి డబ్బులా? బినా తనకు టిక్కెట్టు ఇప్పించలేదాయె. “టిక్కెట్టిప్పించు, డబ్బులిస్తా” అన్నాడు. “దానికేం ఫర్వాలేదండీ. ఇస్తాడుగా మనకి” అంటూ కండక్టరుతో “వీరికొక టిక్కెట్టియ్యి” దర్జాగా అన్నాడు. కండక్టరు వీడినకకూడా చూడలేదు. “ఇస్తాడు లెండి! ఏదీ మీదయ”—చేయజాపాడు. “చిల్లరలేదులేవోయ్; టిక్కెట్టిచ్చాక ఇస్తాను” అన్నాడు. “ఎదుకండీ, నేమారుస్తాగా కండక్టరు దగ్గర” అన్నాడు అందుకోబోయినట్లు. ఈసారి మండిపోయి ఇంకోవైపు తిరిగేటప్పటికి, వాడు వెళ్ళిపోయాడు.

ఒకటిక్కెట్టు ఖాళీగా వుంది. ఇంకా రెండు నిముషాలుంది, బయల్దేరితానికి. కండక్టరు కారు వద్దకు వచ్చాడు. వీరికొక టిక్కెట్టియ్యమంటున్నాడు వాడు. “అరే! దగ్గర టిక్కెట్టియ్యటలేదు” అన్నాడు కండక్టరు. “మాస్టారూ! మీరు ఎక్కండి కారు” అన్నాడు వాడు. అర్థంకాలేదు జనార్దన రావుకి. ఎక్కాడు. “మరి—అంతవరకిస్తావు. టిక్కెట్టు?” అన్నాడు వాడు బరోసాగా. “ఇరవై మైళ్ళు లోపు యియ్యటంలేదు” అని కండక్టరున్నాడు. “సరే, రాయి” అంటూ “ఇచ్చెయ్యండి” అన్నాడు జనార్దనరావుని. తెల్లముఖంపేసి “ఎంత” న్నాడు. చీటి అందిస్తూ “ముప్పావలా” అన్నాడు కండక్టరు. ఇచ్చేకాడు.

కారు బయల్దేరింది. “కాఫీకి డబ్బులు...” అన్నాడు కాఫీవొక్కా. “ఓరి వీడిదుంప తెగ” అనుకుంటూ బేడెయిచ్చాడు. “బేడేమిటిమాస్టారూ!”

బీటీలతో అన్నాడు ముఖం ఇంకోవైపు పెట్టి చచ్చినట్టు ఇంకో అణాకూడా ఇచ్చి బరువుగా కూలబడ్డాడు కారులో. పదిగజాలు పోయాక డ్రైవరు కారు ఆపి క్లీనర్ ఎక్కాడా? అన్నాడు. వాడెవడో నీలుగా తయారై అప్పుడే వచ్చాడు. "అయితే ఇండాకటివాడు క్లీనరు కాదన్నమాట?" అనుకుంటూ చూస్తున్నాడు జనార్దనరావు.

పదినిముషాల్లో బస్సు తను దిగే చోటికెళ్ళి ఆగింది. దిగాడు. తను ఇంటిదోవ పట్టాడు.

బస్సు చార్జీ, క్లీనర్ అనుకున్న మోసగాడి కిచ్చింది కలిసి అణాతక్కువ రూపాయి. ఆ డబ్బు లతో నైకిల్ రిక్సామీద ఎప్పుడో హాయిగా యింటికి వెళ్ళిపోను. తనమీద తనకే రోతపేసింది. ఆస్తి తెలివితక్కువ పనులే! బుట్టెడు చామంతి

పూలా? చెప్పలు కొందాము వెళ్తే బూట్లా! అలాంటివంటూ అక్షరాలంటికి జేరాడు. తన శ్రీమతి కాళ్ళకు నీళ్ళున్నూ "ఏమిటీ అవతారం" అంది వెటకారంగా. "రామ రామ" అనుకున్నాడు మనస్సులో. ఇక ఎప్పుడూ ఇలా రాకూడదనుకున్నాడు. త్వరత్వరగా బట్టలు విడిచి మామూలుగా చొక్కా, లుంగీ వేసుకున్నాడు. "ఇప్పుడెంత బాగున్నారండీ!" అంటూ పాట పాడి నట్లు మాట్లాడింది అవిడ. "ఎంతమంచిదీ" అనిపించిందతనికి.

పువ్వులపొట్లం విప్పతూ, "దారిలో దూడలు వెంటపడలే" అంటూ కిలికిలా నవ్వింది. తనూ నవ్వాడు. ఆమె కొంటెగా నవ్వింది. జనార్దనరావు తెల్లబోయాడు.

క థా ని క

మానవుడు_రాఘవులు

బి. రామనాథ్

అర్రోజు ఆఫీసరుగారి అబ్బాయి పుట్టినరోజు. బంగళా అంతా అలంకరించారు. అబ్బాయి గారి స్నేహితులందరూ వచ్చారు. ఆఫీసరుగారూ, వారిసతీమణి ఆ రోజు చాలా ఆనందోత్సాహాలతో విందుపర్వాట్లు చేయించారు. రాఘవులు ఆ రోజు అసలు యింటికి వెళ్ళకుండా బంగళాలోనే ఉండి పోవలసి వచ్చింది. తోరణాలు వాకిళ్ళకు కట్టనూ, రంగుకాగితాలు కత్తిరించి అలంకరించనూ, విందుకు కుర్చీలూ టేబుల్నూ శుభ్రంగా తుడిచి సిద్ధం చేయనూ—రాఘవులు ఆ రోజు ఒక్కక్షణం కూర్చోలేదు. చిన్నబ్బాయిగారి పుట్టినరోజు పండగంటే అతనికి సంబంధంగానే ఉన్నది.

అతిథులంతా వచ్చారు. ఆఫీసరు గారే స్వయంగా ఆహ్వానించి లోనికి తీసుకువెళ్తున్నారు. ఎంతమంది పిల్లలాచ్చారో! పరండా అంతా, వచ్చిన పిల్లల పాదరక్షలతో నిండిపోయింది. రకరకాల స్ట్రెప్షర్లు—రంగురంగులుబూట్లూ—చిన్న చిన్న చెప్పలు!—రాఘవులు పరండా చివర గోడ కానుకుని కూర్చుని చూస్తున్నాడు. ఎన్నిచెప్పలు! ఎన్నిరకాలు! ఎంతబాగున్నయ్!

రాఘవులు అలాగే గోడకానుకుని ఆలోచిస్తున్నాడు... ఒక్కసారి తన పాదాలు చూసుకున్నాడు... చెప్పలులేని ఆ పాదాలు దుమ్ముతో మట్టితో కప్పకుని పోయాయి. రాళ్ళరోడ్లమీద— ఎండలో—వానలో తిరిగి తిరిగి అరిగిపోయాయి! అయినా చెప్పలు కొనుక్కొడానికి మదరకుండా వచ్చింది. చివరకి రంగడికికూడా తను చెప్పలు కొనలేకపోయాడు.

వాడు — ఆ పసివెధవ — అలాగే అవస్థపడుతూ మండులెండలో వీధులన్నీ తిరిగి ఐస్ క్రూమ్ అమ్ముకుంటూ తనకి కొంతసహాయంగా ఉన్నాడు. నిప్పులుచెరిగే ఎండలో—కాళ్ళు మాడిపోయే ఆ ఎండలో వాడి లేతపాదాలు ఎంతగా కందిపోతున్నాయో! ఎంతకాల్తన్నాయో!

రోజూ ఇంటదగ్గర వాడితల్లి పోరుతూనే ఉన్నది— "పిల్లవాడికి చెప్పలు కుట్టించవయ్యా!" అని. 'కుట్టించాలెన్నో!... కాస్త చేతిలో చూసుకోవద్దా?' అంటూ తనే రోజూ గడుపుతున్నాడు. మొన్న ఒకరోజు—ఎదురు దెబ్బ తగిలి, వాడి బొటనవేలుతా రక్తంతో తడిసిపోయింది. ఏడుస్తూ